

Mediji i sloboda izražavanja

Nedjeljnik *Monitor* realizuje projekat *Istraživačko novinarstvo i javna debata o reformama (mediji, manjinska prava i vladavina prava)* uz finansijsku podršku Evropske unije posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Cilj projekta je da podstakne javnu diskusiju o medijima, manjinskim pravima, vladavini prava i tako doprinese kvalitetu procesa integracije Crne Gore u EU.

U okviru tog projekta u Podgorici je, 14. aprila, održana debata na temu *Mediji i sloboda izražavanja*. Uvodničari na skupu bili su **Klajv Rambold** zamjenik šefa Delegacije EU u Crnoj Gori, **Snežana Zečević** savjetnica ministra kulture za pravna

pitanja, **dr Sandra Bašić-Hrvatini**, ekspertica za medijska pitanja iz Slovenije, **Jadranka Vojvodić**, zamjenica direktora ARD i **Tea Gorjanc-Prelević**, izvršna direktorka NVO Akcija za ljudska prava. Oni su u svojim diskusijama govorili o:

- **transformaciji državnih televizija u javni servis;**
- **dekriminalizaciji klevete;**
- **medijskoj koncentraciji i distribuciji frekvencija.**

U raspravi su, potom, učestvovali predstavnici vlasti i opozicije, NVO sektora, medija i diplomatskih predstavnika u Crnoj Gori.

KLAJV RAMBOLD, ZAMJENIK ŠEFA DELEGACIJE EU U CRNOJ GORI

Ključni principi

Zadovoljstvo mi je što imam mogućnost da danas označim početak organizovanja serije okruglih stolova na kojima će se raspravljati o medijskim slobodama,

manjinskim pravima i vladavini prava u Crnoj Gori. Evropska unija vjeruje da su demokratija i ljudska prava univerzalne vrijednosti koje treba snažno promovisati u čitavom svijetu.

Fundamentalni standard Evropske unije o slobodi medija sadržan je u članu 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima. Svaka zemlja koja strebi da postane članica Evropske unije mora poštovati i implementirati ove fundamentalne standarde koji su dio Kopenhaških kriterijuma za članstvo u EU.

Evropska unija pridaje veliki značaj ulozi nezavisnih i profesionalnih medija u promociji demokratije, ljudskih prava i vladavine prava. Takvi mediji su od vitalnog značaja za podršku EU integracionih procesa.

Crna Gora je 2002. godine usvojila set medijskih zakona koji su bili u skladu sa evropskim standardima i preporukama. Taj prvi korak, usvajanje zakona, je omogućio početak transformacije medija u državnom vlasništvu kao i osnivanje nezavisnih regulatornih agencija kao što je Agencija za radiodifuziju. EU takođe ohrabruje jačanje nezavisnosti regulatornih agencija. Takođe mi pridajemo poseban značaj transformaciji RTCG u javni servis isključivo posvećen interesu javnosti.

Dobro je da je pitanje vezano za dodjelu frekvencija riješeno, ali ipak Crna Gora će

morati da se u narednim mjesecima posveti kreiranju kompletne regulative za razvoj elektronskih i drugih medija. Crna Gora trenutno radi na harmonizaciji dva veoma važna zakona, Nacrtu zakona o elektronskim medijima i Zakona o telekomunikaciji. Harmonizacija ovih zakona biće ključna za kreiranje zdravog ambijenta za funkcionisanje elektronskih medija.

Još jedan ključni aspekt kojim be se trebalo baviti je donošenje Zakona protiv medijske koncentracije. Evropski parlament je naglasio u Rezoluciji o medijskom preuzimanju i pripajanju, značaj medijskog pluralizma kako bi se garantovala različitost informacija i sloboda medija.

Mi ohrabrujemo dekriminalizaciju klevete. Međutim važno je da naglasimo, da zakon o kleveti nije harmonizovan ni na nivou zemalja Evropske unije. Samo je nekoliko zemalja u potpunosti dekriminalizovao klevetu, jedna od njih je vaš susjed Bosna i Hercegovina. Ipak Crna Gora je napravila određeni progres vezan za ovo pitanje, zbog klevete se više ne može dobiti zatvorska kazna.

Mi pratimo aktuelne slučajeve sudskih kazni za medije. Želim da podvučem značaj da se osigura da kazne budu srazmjerne kleveti i da se donose u slučajevima dokazane klevete. Ovaj standard je dio zaključaka pariske konferencije OEBS iz 2003. godine, koja se oslanja na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava.

Evropska komisija će ocjenjivati slobodu medija i slobodu izražavanja prilikom davanja mišljenja na aplikaciju Crne Gore za članstvo u EU. To će biti važan dio naše ocjene ispunjenja političkih kriterija za pristupanje Crne Gore u članstvo EU.

Da zaključim: sloboda izražavanje je ključni princip u EU i zemlje zapadnog Balkana koje žele da postanu dio EU moraju podržati taj princip.

Mi smo naročito zahvalni *Monitoru* na implementaciji ovog projekta, koji je dobio podršku od 93 hiljade eura iz Evropskog instrumenta za demokratiju i ljudska prava.

SANDRA BAŠIĆ-HRVATIN, EKSPERTICA ZA MEDIJSKA PITANJA

Zamoljena sam da govorim o transformaciji državnog RTV servisa u javni. I nažalost moram konstatirati da je to jedna od najdužih transformacija koja se događa na ovim prostorima. Jedan od problema je u tome kako uopće definirati što je javni servis i koje zadatke on treba ispunjavati.

Dolazim iz Slovenije gdje je nova vlast, čim je izabrana 2009. godine, odlučila promijeniti medijsko zakonodavstvo. To je jedan od klasičnih primjera u regionu. Dvadeset članova ekspertske grupe je dugo vremena radilo na pripremi novog zakona i kada je konačno taj prijedlog došao na javnu raspravu, niko od nas 20 nije stao iza njega. On je kroz političko usklađivanje između koalicionih partnera doživio takve izmjene da grupa nas koja se profesionalno bavi medijima ne može tvrditi da će taj zakon donijeti više slobode javnom servisu.

Ono što je razočaravajuće, i to je pokazala i rasprava u parlamentu, ne samo da političari nisu spremni pričati o javnom servisu šire od političkih interesa, nego da i javni servis i zaposleni na javnom servisu nisu sposobni razumjeti kakva

je njihova uloga i zadatak.

Ja sam između ostalog pisala i primjedbe na zakon o javnim servisima u Crnoj Gori, i mi smo upozorili da je za autonomno javno djelovanje javnog servisa potrebno osigurati finansiranje iz javnih sredstava koja nisu pod kontrolom političkih elita, ali i obezbijediti da različite grupe koje sjede u programskom vijeću imaju mogućnost kontroliranja da li javni servis stvarno djeluje u javnom interesu. Javnost čine različite grupe, i za sve te grupe javni servis mora naći mjesto u programu.

Napomenula bih i to da su se stvari promijenile, u smislu da je javnost postala osjetljiva na ugrožavanje slobode izražavanja,

i da političke elite sve više pribjegavaju neformalnim načinima pritiska na medije. Jedan od tih načina je i to da se sredstva namijenjena za oglašavanje u vlasništvu državnih preduzeća preusmjeravaju u medije koji su lojalni. Drugi trend je da se političke i ekonomske elite odlučuju na tužbe protiv medija sa jako visokim oštetama, sa ciljem da se ograniči istraživačko novinarstvo, koje je temelj svake demokratije.

SNEŽANA ZEČEVIĆ, SAVJETNICA MINISTRA KULTURE ZA PRAVNA PITANJA

Vlada Crne Gore i nadležno Ministarstvo kulture se zalažu za poštovanje načela i principa na kojima je zasnovana nezavisnost medija – slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i vladavine prava, koji su zajednički državama članicama Evropske unije. Sloboda izražavanja je osnovno ljudsko pravo, a pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način, sadržano je u članu 47 našeg Ustava. Pravo na slobodu izražavanja može se ograničiti samo pravom drugoga na dostojanstvo, ugled i čast ili u slučaju da se ugrožava javni moral ili bezbjednost Crne Gore.

Crna Gora je, i prije nego što je formalno primljena u Savjet Evrope, medijskim reformama iz 2002. godine, prihvatila osnovne rezolucije, deklaracije i preporuke Savjeta Evrope o slobodi izražavanja i informisanja. Crna Gora danas, kao članica Savjeta Evrope i kao država koja pretenduje za članstvo u EU, preduzima aktivnosti u cilju usklađivanja nacionalnog medijskog zakonodavstva sa evropskim medijskim pravnim nasljeđem.

Želim da posjetim da se Crna Gora, potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji stupa na snagu 1. maja ove godine, obavezala da svoje medijske zakone uskladi sa pravnom praksom EU.

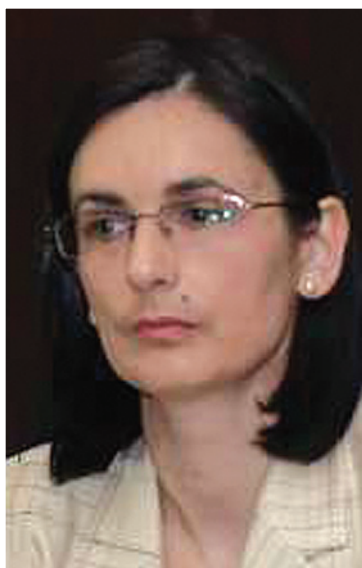
Donošenje zakona o elektronskim medijima, Programom rada Vlade, predviđeno je u drugom kvartalu ove godine, istovremeno sa pripremom predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama, u cilju njihovog međusobnog usklađivanja. Zakon će obuhvatiti rješavanje pitanja pluralizma i raznovrsnosti medija, što uključuje pitanje javnosti, vlasništva, ograničenja vlasništva radi zaštite od stvaranja nedopuštenih koncentracija u po-

dručju elektronskih medija, kao i zaštitu konkurencije. Zakon će detaljno urediti status fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnost elektronskih medija.

Vlada je za sve otvoren partner na planu medijski profilisanog, demokratski i reformski uređenog ambijenta, u izgradnji medija koji će doprinijeti stvaranju civilnog, otvorenog, multikulturalnog društva.

JADRANKA VOJVODIĆ, AGENCIJA ZA RADIO-DIFUZIJU

Borba za tržište i konkurentnost diktira tendencije integrisanja ili širenja preduzeća i njihovih ponuda, tako da jedno ili grupa preduzeća steknu poziciju koja im omogućava da kontrolišu različite faze u lancu proizvodnje i distribucije medijskih sadržaja. Dakle, treba prepoznati prag tolerancije za vertikalnu integraciju kako se ne bi ugrozio pluralizam...

Vrlo je važno pratiti i nadzirati subjekte koji imaju ili mogu steći dominantan položaj na tržištu AVM i novih elektronskih komunikacionih servisa. Posebno treba voditi računa o korišćenju pozicija telekomunikacionih operat

tora na tržištu koje mogu predstavljati usko grlo i ograničiti pristup određenoj infrastrukturi od značaja za emitovanje ili distribuciju odnosno prijem radio ili TV programa...

Ukazala bih na nekoliko pitanja koja će, po mom mišljenju, značajno odrediti buduću poziciju elektronskih medija u Crnoj Gori i na taj način okvir za obezbjeđenje pluralizma medija.

- Ko i kako će vršiti regulacija i monitoring AVM usluga odnosno punuđača ovih usluga, a posebno usluga sa

uslovnim pristupom?

- Kako se namjerava stimulisati sopstvena produkcija domaćih medija u cilju obezbjeđenja pluralizma medijskih sadržaja? Smatram da zakonom treba jasnije precizirati način finansiranja Fonda za zaštitu medijskog pluralizma kroz definisanje odgovarajućeg automatizma i sprječavanja političke interferencije kroz donošenje odluke o visini tih sredstava od strane vlade.

- Kako postići ravnotežu u razvoju javnih i komercijalnih emitera obezbjeđujući zaštitu konkurencije među njima a istovremeno ne ugožavajući javni interes u oblasti informisanja, posebno na lokalnom i regionalnom nivou?

- Kako obezbijediti održivost i konkurentnost klasične televizije u borbi na tržištu sa sve više nelinearnih audio-vizuelnih usluga?

- Kako obezbijediti održivost i konkurentnost zemaljske u odnosu na ostale platforme za distribuciju programa?

- Kada će se u Crnoj Gori preći sa analognog na digitalno zemaljsko emitovanje?

- Kako će se vršiti licenciranje kako emitera tako i subjekata koji će ostvarivati pravo na korišćenje frekvencija za digitalno emitovanje MUX-a programa?

Dio ovih pitanja regulisan je Predlogom zakona o elektronskim medijima. Ipak, ukoliko taj zakon ne bude pratio komplementaran set rješenja u zakonu o digitalizaciji i zakonu o elektronskim komunikacijama sve to se može dovesti u pitanje.

Ako do toga dođe, onda će biti potpuno jasno da ne postoji iskrena posvećenost stvaranju i očuvanju pluralizma medija.

DISKUSIJA

Unaprijediti medijske slobode

Nakon izlaganja panelista uslijedila je diskusija. **Aleksander Titolo**, portparol Ambasade SAD u Podgorici, kazao je da „nije uvijek prijatno biti pod medijskim mikroskopom. To znamo iz sopstvenog iskustva jer su mediji u Crnoj Gori s vremena na vrijeme kritikovali moju ambasadu. Ali naša je dužnost, kao javnih zvaničnika, da prepoznamo da

je obaveza medija da kritikuju, rade na otkrivanju novih priča i daju sve od sebe kako bi građani bili dobro informisani.

Mi u Sjedinjenim Državama vjerujemo da je sloboda medija dio opšte slobode izražavanja koju uživaju svi građani. Ambasada SAD u Podgorici pažljivo prati pitanja u vezi sa slobodom medija i redovno izvještava o

dešavanjima na tom polju, uključujući godišnji Izvještaj o stanju ljudskih prava. Nastavićemo tu praksu, kao i da naglašavamo važnost tog pitanja u saradnji sa našim crnogorskim partnerima.”

Mi imamo pravni okvir koji daje širok prostor za razvoj slobode izražavanja, ali je glavno pitanje kapaciteta primjene istog, smatra **Snežana**

TEA GORJANC-PRELEVIĆ, IZVRŠNA DIREKTORKA NVO AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

Akcija za ljudska prava smatra da postojeći crnogorski Ustav, zakoni i sudska praksa najviših instanci ne obezbeđuju primenu evropskih standarda u oblasti slobode izražavanja, za povredu časti i ugleda. Propisi su takvi da, doduše, ne sprečavaju da se evropski standardi u ovoj oblasti primenjuju (sa izuzetkom novčanih kazni za klevetu i uvredu koje su zaista previsoke), ali uopšte ne pomažu njihovu primenu.

S druge strane, paradoksalno, Ustav uopšte ne predviđa jedno važno ograničenje slobode izražavanja u cilju zaštite privatnosti.

Želela bih da kažem da se pored dekriminalizacije klevete, znači reforme krivičnog zakona, podjednako zalažemo i za reformu građanskopravnih propisa koji regulišu odgovornost za povredu časti i ugleda, tj. Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o medijima, jer smatramo da ti zakoni takođe ne obezbeđuju primenu evropskih standarda u praksi.

Umesto zakonodavne reforme, bilo je moguće da se Vrhovni sud načelnim stavovima založi za primenu standarda iz prakse Evropskog suda za ljudska prava u domaćoj praksi, što je *Akcija* ranije apelovala da se uradi. Međutim, takvih stavova do danas nema, iako od nedavno imamo optimističnu najavu iz Vrhovnog suda da će se konačno formirati odeljenje koje će se posvetiti proučavanju prakse Evropskog suda za ljudska prava.

Treba precizirati i taj standard koji sada imamo u

krivičnom zakonu – dužne pažnje – koji bi treba da podrazumeva razne standarde, kao što su razlikovanje tužilaca na javne ličnosti, predstavnike Vlade, političare i druge javne ličnosti, da su dužni da trpe veći stepen kritike, to nigde u našim zakonima nije propisano. Nedostaje i razlikovanje činjeničnih tvrdnji i vrednosnih sudova i pitanje dokazivanja istinitosti u razumnoj meri.

Za istraživačko novinarstvo neophodno je da sudovi prepoznaju značaj te vrste novinarstva za uspostavljanje vladavine prava, za procesuiranje korupcije, organizovanog kriminala i kršenja ljudskih prava onda kad se opravdano sumnja da državni organi ne rade dobro svoj posao, jer upravo su mediji kontrolori, monitori onoga što se dešava.

Kaluđerović iz Centra za građansko obrazovanje. „Stiče se utisak da su se brojni zakoni pa i medijski i oni koji utiču na medije usvajali nevoljno, pod pritiskom onog što je dolazilo

kao zahtjev iz različitih evropskih institucija. Mi smo u stvarnosti imali jednu snažnu akciju koja je sprečavala i danas sprečava transformaciju RTCG u istinski javni servis, koja je

neprimjereno dugo uskraćivala frekvenciju nepodobnim medijima poput TV *Vijesti*“, rekla je Kaluđerovićeva ukazujući da javnost nije u prilici da zna ko su stvarni vlasnici nekih medija. „Zakon o transparentnosti i sprečavanju koncentracije vlasništva u medijima koji je počeo da se radi prije nekoliko godina nestao je iz tih planova“.

Dragan Koprivica, SNP: Nije slučajno što je *Monitor* organizator jednog ovakvog skupa jer kada pogledamo slobodu medija u Crnoj Gori, pa i ono što se zove novinarski profesionalizam i često zaboravljena novinarska hrabrost, *Monitor* predstavlja perjanicu slobodne misli, i to treba naglasiti.

Mali broj medija nije pod kontrolom vlasti. Treba naglasiti da je jedan od tih TV *Vijesti* koja je bila žestoko diskriminisana pod starom pričom da imamo još jednog državnog neprijatelja. Takođe, po meni i stavovima SNP-a, treba pozitivno istaći i *Dan* i *Vijesti*.

Takav odnos prema medijima u Crnoj Gori nije ništa novo, ali na žalost izgleda ni u Sloveniji", rekao je Koprivica osvrćući se na izlaganje Bašić-Hrvatini. „Iz izlaganja uvažene kolegice vidimo da se nemamo na šta pozvati kada je Slovenija u pitanju kritikujući crnogorsku vlast da nije evropeizirana. Očigledno postoji jedna balkanska priča koja je, na žalost, ista od Triglava do Đevđelije". On je poručio da će se SNP boriti da medijsko nebo u Crnoj Gori ne bude tako oblačno i prekriveno jednim istim tipom informacija.

Šta je to kleveta, pitala je **Vanja Čalović** direktorica NVO MANS: „Da li je to kada neko na osnovu činjenica koje su mu dostupne, a mi vrlo dobro znamo da je u Crnoj Gori veoma teško doći do podataka, iznese nešto vjerujući da je to istina? Ili je kleveta ili uvreda kada neki visoki državni funkcioner iznese kvalifikacije kakvih smo bili svjedoci do sada. Konkretno, recimo, da li je kleveta ili uvreda kada direktor Uprave policije kaže da mi radimo protiv interesa građana Crne Gore? Kada nam recimo **Miomir Mugoša** da neku dijagnozu - opsesivno kompulsivnu, recimo. Kada predsjednik Vlade kaže da su neki njegovi oponenti 'sramotni ljudi'? Da li možete da se sjetite da je u tim slučajevima bilo ko od novinara, NVO sektora, intelektualaca, pokrenuo proces protiv nekog od tih političara koji su nas blatili po medijima".

Moj odgovor, rekla je Čalović, glasi: „Kleveta je ono šta naši političari procjene da im malo više šteti i za šta odluče da iskoriste sudski aparat kako bi nas ućutkali, sve one koji se usuđuju da progovore o njihovim prljavim biznisima i sve one koji se usuđuju da ukažu na nezakonitosti na osnovu činjenica. Mi imamo dvije grupe pojedinaca koje su najčešće pojavljuju kao tužioci u ovim sporovima. To su političari, evo čuli smo više puta, i ne samo danas, to su ljudi koji treba da trpe neki veći stepen kritike u javnosti. I druga grupa tužioca koji postaju sve više zastupljeni, a to su lica koja su ANB i Uprava policije označila kao lica koja pripadaju strukturama organizovanog kriminala. Pored političara, oni koji se bave kriminalom su oni koji progone novinare, prijete NVO sektoru i intelektualcima koji

se usuđuju da javno progovore. Bez obzira na zakonska rješenja, plašim se da će kleveta biti i ostati snažan i sve češće korišćen mehanizam da se ućutkaju oni koji ukazuju na konkretne probleme i nezakonitosti".

Nikola Camaj iz DSA se zapitao ima li danas slobode govora u Crnoj Gori? „Svaki pokušaj medija da se dopadne nekoj društvenoj grupaciji dovodi u pitanje slobodu izražavanja i objektivno informisanje. Bez objektivnog pristupa nema govora o slobodi medija.

Ono što utiče na slobodu medija i izražavanja su i drakonske kazne za medije i novinare koji informišu na način koji pojedinim centrima ne odgovara. Nedavno se desio slučaj da je gradonačelnik jednog grada u Crnoj Gori pokušao da cenzuriše jedan medij na albanskom jeziku upravo zbog toga što mu se pisanje tog medija nije dopalo".

Direktor *Vijesti* **Željko Ivanović** smatra: „Jedna od glavnih konstatacija panelista je da je medijska situacija u državama bivše Jugoslavije

i Balkana vrlo slična. Mislim da je to vrlo pojednostavljena ocjena, da ne odgovara realnom stanju i da ako bi je prihvatili bili bi u velikoj zabludi. Takve konstatacije upravo idu na ruku onima koji su protivnici slobode izražavanja i slobodnih medija i onima koji kreiraju ambijent da bi se istraživačko novinarstvo i sloboda medija onemogućili. Za razliku od Hrvatske, Srbije i Slovenije, gdje kao i u Americi, postoje rasprave da li su mediji pod uticajem političara i velikih korporacija kao velikih oglašivača,

ovdje imamo drastičnu regresiju, čak u odnosu na devedesete, i veoma je ozbiljno pitanje kako će tih nekoliko profesionalnih medija da prežive sve to. To je jedna vrlo zabrinjavajuća situacija”.

Više ljudi danas je ukazalo do koje je mjere u Crnoj Gori opasno i štetno po novinare na profesionalan način baviti se novinarstvom, konstatovao je **Koča Pavlović**, PzP. „Kada počinjete da pišete na bazi dokaza i kada objavite neke priče koje su dokumentovane, tada postajete

problematici. Donedavno je glavni način sputavanja takvog novinarstva bio visoke sudske kazne, a sada se pribjegava jednoj novoj strategiji a to je da se iskoriste zakonski okviri kako bi se nešto proglasilo tajnim, i da se tada po sili zakona, i pozivajući se na vladavinu prava, onemoguću javnost da sazna istinu”.

Član Savjeta RTVCG **Goran Đurović** predložio je da se predstojeće izmjene zakona iskoriste kako bi se u njih unijela norma prema kojoj bi „zastupanje javnog interesa, većinski, u bilo kom savjetu koji ima kontrolnu funkciju mogli da obavljaju samo predstavnici birani iz civilnog društva koji ne dolaze iz organizacije koje se finansiraju iz budžeta Crne Gore. Situacija jedino tako može da se popravi. Ja sam svjedok da bi stvari bile mnogo drugačije kada bi u Savjetu imali još dva člana, predstavnika organizacija koje nijesu dominantno na budžetu. Samo tim izmjenama možemo sistemski riješiti problem”. Đurović naglašava „vjerujem da Savjet kao najviši organ upravljanja može da dovede do efikasnijeg rada i da oslobodi novinare problema kao što je autocenzura, koja je naravno prisutna u RTCG”.

Uloga štampe je jako bitna u svakoj demokratiji i svakom pluralističkom društvu, saglasan je i **Peter Plate**, njemački ambasador u Crnoj Gori. „U Njemačkoj imamo redovne diskusije na ovu temu i važno je da se na toj temi radi. Paralelno, štampa treba da se drži etičkog kodeksa i pravila kao bi se garantovala jedna teška ravnoteža između prava na informisanje i prava privatnosti i prava na zaštitu ličnosti na drugoj strani. To je svakodnevna borba da se održi ta ravnoteža koju je teško postići”.

Goran Jevrić, DPS: „Neka mi ne zamjere što ću kao predstavnik vladajuće partije napomenuti da su ovdje samo predstavnici Ministarstva kulture. Smatram da bi i ostali državni organi imali šta da kažu i da bi automatski i druga strana neke svoje stavove saopštavala na drugačiji način, pa i drugačijim tonalitetom. Pokušaću da ne polemish sa stavovima sa kojima se ne slažem i da ukažem na drugačije poglede na unutrašnje stanje u našoj državi”.

Jevrić smatra da je Crna Gora

„jedno demokratsko društvo, da smo istinski posvećeni pravim vrijednostima, da smo posvećeni integracijama, i da je u tom smislu sloboda informisanja itekako bitna za Vladu Crne Gore. Ne mogu se složiti da je stanje danas u Crnoj Gori gore nego 90-ih. U Crnoj Gori ne postoji nikakva vrsta diktature pogotovu ne medijske diktature”. Svoje tvrdnje predstavnik DPS –a je potkrijepio konstatacijom: „Mi iz vladajuće partije imamo nekad probleme da u medijima objavimo demant, a kamoli šta drugo”.

Političke partije u Crnoj Gori, ali i u svijetu pokušavaju da kontrolišu medije i utiču na medijski prostor. Novinari kao profesionalci su tu da se odbrane od tih uticaja”, ocjena je novinarkes **Vesne Pejović**, član Savjeta Nezavisnog samoregulatornog tijela, koja se zapitala: „Ne znam, evo već 15 dana, da li postoji Novinarsko samoregulatorno tijelo. U mnogim zemljama sudovi konsultuju to tijelo u odlučivanju pri procesima protiv medija. Zato je pitanje da li Crna Gora treba to tijelo koje može

da pomogne i medijima ali i onima koji nijesu zadovoljni pisanjem medija, kao što smo već znali da budemo inicijator i da posređujemo u spornim pitanjima. NST treba da bude nezavisno od bilo

kakve administracije i da treba da bude sastavljeno od medijskih profesionalaca koji se nijesu ogriješili o profesiju”.

Zaključci

Milka Tadić-Mijović je na kraju skupa, na osnovu diskusija učesnika, formulisala zaključke:

1. Crna Gora je još u tranziciji, još nije izvršeno potpuno usaglašavanje sistema sa standardima zemalja EU u mnogim, pa ni u oblasti slobode medija i izražavanja, iako su načinjeni značajni koraci posebno nakon usvajanja seta medijskih zakona iz 2002.
2. Zakonski okvir trebalo bi dalje unaprjeđivati i prilagođavati evropskom zakonodavstvu i standardima EU. Potrebno je nastaviti reformu medijskog zakonodavstva. Reforma bi trebalo da se temelji na poštovanju slobode izražavanja, medijskog pluralizma i na pravu građana na dostupnost informacijama i glasilima.
3. Trebalo bi zakonska rješenja usklađena sa standardima EU dosljedno implementirati u praksi.
4. Pluralizam medija i sloboda medija su od izuzetne važnosti za Crnu Goru. Neophodno je podsticati medijski pluralizam i efikasno spriječiti sve oblike štetne medijske koncentracije.
5. Neophodno je osigurati profesionalno i nezavisno djelovanje javnog servisa koji će raditi isključivo u interesu javnosti. Trebalo bi omogućiti javnosti da kontroliše javni servis. U tom duhu treba jačati i samostalnost Savjeta RTCG, kao i uređivačku politiku.
6. Potrebno je podstaći proces digitalizacije i omogućiti jednake uslove za sve učesnike o tom procesu, kako bi i na taj način građanima učinili dostupne nove tehnologije.
7. Osigurati nezavisnost regulatornih tijela i striktno definisati njihovu nadležnost. Podstaći usvajanje zakonskog okvira kako bi se dekriminalizovala kleveta. Usaglasiti sudsku praksu i zakonski okvir sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.
8. Sama glasila i novinari trebalo bi da daju doprinos slobodi medija, govora i izražavanja i to podizanjem profesionalnih standarda, podsticanjem istraživačkog novinarstva, plasiranjem tema od javnog interesa, poštovanjem kodeksa profesije, prava na odgovor itd.
9. Neophodno je jačanje novinarske samoregulacije.
10. Važno je osigurati pluralizam u medijima kada su u pitanju jezici manjina.
11. Da bi se unaprijedile medijske slobode trebalo bi da se angažuju svi važni činioci društva – predstavnici Vlade, medija, pravosuđa, NVO, kao i zainteresovani pojedinci.